

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 601/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Lucia Kolníková, advokátska kancelária, s. r. o., Pri Suchom mlyne 6, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 132/2015, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 132/2015 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 132/2015 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Lucie Kolníkovej, advokátskej kancelárie, s. r. o., Pri Suchom mlyne 6, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

I.A Obsah ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Luciou Kolníkovou, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 132/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je jedným z právnych nástupcov žalovaného v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 26 Cb 291/2003. Žaloba o zaplatenie sumy 16 647,50 € s príslušenstvom bola v predmetnej veci podaná 9. mája 2003 a 7. augusta 2003 podal právny predchodca sťažovateľa v rámci odporu proti platobnému rozkazu vzájomný návrh o zaplatenie náhrady škody vo výške 285 140 €. Okresný súd uznesením z 24. júna 2013 vylúčil tento vzájomný návrh na samostatné konanie. Odvtedy je predmetná vec vedená pod sp. zn. 32 Cb 132/2015. Následne uznesením z 30. júna 2016 okresný súd odmietol tento vzájomný návrh. Proti tomuto

uzneseniu bolo riadne a včas podané odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave rozhodol uznesením sp. zn. 1 Cob 47/2017 z 23. júna 2017 tak, že zrušil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ tvrdí, že odvtedy okresný súd vo veci nekoná. Ústavný súd dožiadaním v informačnej kancelárii okresného súdu zistil, že v napadnutom konaní po rozhodnutí odvolacieho súdu nebolo vydané meritórne rozhodnutie.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti zdôraznil najmä fakt, že o vzájomnom návrhu jeho právneho predchodcu nebolo právoplatne rozhodnuté ani po 17 rokoch od jeho podania. Sťažovateľ tiež poukázal, že na priedahy sa sťažovali ešte v roku 2015 predsedovi okresného súdu, ktorý podaním z 10. augusta 2015 vyhodnotil ich sťažnosť na priedahy ako dôvodnú. Táto skutočnosť ale nemala žiadny vplyv na ďalšiu nečinnosť súdu v predmetnom konaní, a preto sa sťažovateľ domnieva, že v napadnutom konaní dochádza na okresnom súde k značným priedahom, čo má za následok porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov.

4. Vzhľadom na priedahy si sťažovateľ uplatnil aj primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000 €. Výšku uplatneného finančného zadostučinenia odôvodnil tým, že prebiehajúce konanie mu spôsobuje neustály stres, čo nepriaznivo pôsobí aj na jeho zdravie. Dodal, že v predmetnej veci pociťuje už beznádej.

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa, [redacted], [redacted] bytom [redacted], na prerokovanie vecí bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 32 Cb/132/2015, pôvodne vedenom pod sp. zn. 26 Cb/291/2003, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn.: 32 Cb/132/2015 konal ihneď bez ďalších zbytočných priedahov.

3. Sťažovateľovi [redacted], [redacted] bytom [redacted], [redacted], priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000,- eur, ktoré

je Okresný súd Bratislava I povinný sťažovateľovi zaplatiť do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I v je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 450,29 eura na účet jeho právneho zástupcu, JUDr. Lucia Kolníková advokátska kancelária, s. r. o., účet vedený v [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

I.B Procesný postup ústavného súdu a chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 601/2020-10 z 18. novembra 2020 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

7. Ústavný súd následne výzvou z 23. novembra 2020 vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti a k upusteniu od ústneho pojednávania. Predseda okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 16. decembra 2020 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti. K samotným priet'ahom podľa jeho názoru došlo z objektívnych príčin bez zavinenia konajúcich sudkýň, pričom k predĺženiu konania mali prispieť aj strany sporu, najmä opakovanými žiadosťami o predĺženie lehoty na odstránenie v'ad podania. Predseda okresného súdu uviedol, že by vzhľadom na kontext bolo vhodné, aby ústavný súd konštatoval, že za priet'ahy nenesie zodpovednosť okresný súd a ani jeho sudcovia, ale Slovenská republika. Výšku primeraného zadosťučinenia, ktorú si uplatnil sťažovateľ, považoval za neprimeranú, pričom konečné rozhodnutie ponechal na zvážení ústavného súdu. K jeho podaniu bolo pripojené vyjadrenie zákonnej sudkyne. Zákonná sudkyňa poukázala na nadmernú vyťaženosť, kvôli ktorej nedokázala objektívne prejednávať veci a rozhodovať v lehotách bez priet'ahov. Zdôraznila, že v napadnutom konaní bolo potrebné ustáliť okruh účastníkov konania na strane žalobcov z dôvodu úmrtia pôvodného žalobcu,

a tiež, že sťažovateľ nepodal v predmetnej veci sťažnosť predsedovi na prietahy v konaní a ani žiadnu urgenciu na pokračovanie v predmetnom konaní.

8. Po doručení vyjadrenia okresného súdu ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujala stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, ktoré jej v prílohe zaslal. Zároveň ju vyzval, aby uviedla, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pod podmienkou, že ak sa k tejto otázke nevyjadrí, bude ústavný súd zastávať názor, že s upustením od ústneho pojednávania v danej veci súhlasí. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 29. decembra 2020 uviedla s poukazom na judikatúru ústavného súdu, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V doplnení svojho vyjadrenia doručeného ústavnému súdu 12. januára 2021 uviedla, že výšku finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € považuje za primeranú, pričom poukázala na skutočnosť, že konanie protistrany v napadnutom konaní dostalo právneho predchodcu sťažovateľa do ťažkej životnej situácie, ktorá mala mať vplyv na dĺžku a kvalitu jeho života. K upusteniu od ústneho pojednávania sa sťažovateľ osobitne nevyjadril, preto ústavný súd vzhľadom na už uvedené zastával názor, že s ním súhlasí.

9. Ústavný súd nahliadnutím do predloženého spisového materiálu okresného súdu (sp. zn. 32 Cb 132/2015 a sp. zn. 26 Cb 291/2003) zistil, že okresný súd vykonal v predmetnej veci tieto úkony:

- uznesením č. k. 26 Cb 291/2003-129 z 24. júna 2013 bol vylúčený vzájomný návrh žalovaného na samostatné konanie, konaniu bola s dvojročným oneskorením 15. júla 2015 pridelená sp. zn. 32 Cb 132/2015,

- úpravou z 30. júla 2015 bol daný pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby vyzval [REDAKOVANÉ], aby do tohto konania doložil overenú plnú moc na zastupovanie dedičov po nebohom [REDAKOVANÉ] (1944), ktorého zastupoval ako pôvodného žalovaného v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 291/2003, a aby presne špecifikoval škodu vo výške 285 140 €, ktorú mala spoločnosť Tatra Leasing a. s. spôsobiť nebohému [REDAKOVANÉ] odňatím motorového vozidla s prívesom, keďže vzájomný návrh

nebol dosiaľ riadne odôvodnený, a špecifikovaný uvedený pokyn bol zrealizovaný uznesením č. k. 32 Cb 132/2015-17 zo 6. augusta 2015 doručeným [REDAKČIA] [REDAKČIA] 25. augusta 2015,

- podaním doručeným súdu 18. septembra 2015 [REDAKČIA] požiadal (okrem iného) súd o predĺženie lehoty na zaslanie splnomocnenia od [REDAKČIA] (1967) a [REDAKČIA] (1974) do 15. októbra 2015, súd predĺžil lehotu v zmysle uvedeného do 31. októbra 2015,

- [REDAKČIA] v podaní z 21. septembra 2015 oznámil súdu, že je problematické zabezpečenie splnomocnenia od [REDAKČIA], keďže sa nachádza v zahraničí, podaním doručeným súdu 29. septembra 2015 bolo zaslané plnomocenstvo od [REDAKČIA] a [REDAKČIA] (manželky) ako zákonných zástupcov maloletej [REDAKČIA] (nar. 1999) a maloletého [REDAKČIA] (nar. 2001) na zastupovanie v predmetnom konaní pre [REDAKČIA],

- dňa 16. novembra 2015 bolo súdu doručené faxové podanie [REDAKČIA] [REDAKČIA], ktorým žiadal predĺžiť lehotu na odstránenie väd návrhu do 22. novembra 2015, ktoré bolo doručené súdu v origináli 18. novembra 2015,

- následne sa v spise nachádza vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k žiadosti o priznanie primeraného zadost'učinenia vo vzťahu k sťažnosti na priet'ahy v konaní sp. zn. 26 Cb 291/2003 z 18. októbra 2015,

- vzhľadom na to, že prílohou už uvedeného podania malo byť aj plnomocenstvo udelené [REDAKČIA] pre [REDAKČIA], ale súdu nebolo doručené ani faxom, ani poštou, súd 22. januára 2016 vyzval [REDAKČIA] na doloženie originálu tohto splnomocnenia v lehote 20 dní,

- podaním doručeným súdu 6. apríla 2016 mal [REDAKČIA] doručiť súdu originál splnomocnenia od [REDAKČIA], ktorý sa zdržuje v Spojenom kráľovstve, ale doručil súdu opätovne plnomocenstvo udelené mu [REDAKČIA] a [REDAKČIA],

- súd uznesením č. k. 32 Cb 132/2015-32 z 30. júna 2016 odmietol vzájomný návrh odporcu doručený súdu 7. augusta 2003, keďže neúplný návrh nebol doplnený napriek uzneseniu súdu, ktoré obsahovalo výzvu na doplnenie, poučenie o spôsobe odstránenia väd a následkoch nesplnenia povinnosti odmietnutím podania,

- dňa 27. augusta 2016 bolo súdu faxom doručené odvolanie proti predmetnému uzneseniu,
- dňa 30. augusta 2016 bolo súdu faxom doručené odôvodnenie odvolania, odvolanie aj jeho odôvodnenie bolo súdu doručené poštou 31. augusta 2016,
- odvolanie bolo doručené protistrane s možnosťou vyjadrenia sa 19. decembra 2016,
- súd uznesením z 13. marca 2017 vyrubil súdny poplatok za podané odvolanie,
- dňa 20. marca 2017 predložil okresný súd súdny spis odvolaciemu súdu,
- odvolací súd uznesením sp. zn. 1 Cob 47/2017 z 23. júna 2017 zrušil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu,
- úpravou z 8. augusta 2017 bolo predmetné uznesenie doručované stranám sporu,
- úpravou vyššej súdnej úradníčky z 22. mája 2019 bolo zo spisu sp. zn. 26 Cb 291/2003 doložené osvedčenie o dedičstve po nebohom [REDAKOVANÉ] a nebohej [REDAKOVANÉ] a spis bol predložený sudkyňi na termín,
- dňa 23. júna 2020 došlo k zmene zákonnej sudkyne,
- úpravou z 1. júla 2020 sudkyňa žiadala pripojiť spis sp. zn. 26 Cb 291/2003,
- uznesením č. k. 32 Cb 132/2015-93 z 1. decembra 2020 súd rozhodol o tom, že v spore pokračuje s dedičmi po nebohej [REDAKOVANÉ], a to s [REDAKOVANÉ] ([REDAKOVANÉ]) a [REDAKOVANÉ] ([REDAKOVANÉ]).

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich podaniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

16. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 132/2015 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zoberal do úvahy aj skutočnosť, že predmetom napadnutého konania bolo rozhodovanie o návrhu, ktorý bol doručený okresnému súdu už 7. augusta 2003 v rámci konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 26 Cb 291/2003.

17. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia

všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

18. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle ustanovenia § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

III.A Právna a faktická zložitosť veci

20. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd podotýka, že rozhodovanie o nároku na náhradu škody nie je možné vo všeobecnosti posúdiť ako *a priori* jednoduché alebo zložité. V napadnutom konaní napriek dĺžke konania nebol žalovaný nárok dostatočne špecifikovaný, preto by bola úvaha o právnej zložitosti veci iba špekuláciou. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania preto nemožno pripísať na vrub právnej zložitosti prerokovávanej veci.

21. Ústavný súd nesúhlasí s tvrdením zákonnej sudkyne, že ustálenie okruhu účastníkov viazané na dve dedičské konania robí predmetnú právnu vec fakticky zložitou. Takáto zložitosť sa týka prípadov, keď je už viac pôvodných účastníkov na jednej strane konania od začiatku konania, pričom v priebehu konania je potrebné riešiť ich právne nástupníctvo v rôznom období a nezávisle od ostatných pôvodných účastníkov, čo častokrát spôsobuje neustálu potrebu zaoberať sa okruhom účastníkov a až geometrický nárast počtu účastníkov. To ale nebol prípad napadnutého konania, v ktorom bol iba jeden pôvodný účastník na strane žalobcu, pričom okruh jeho dedičov a ani dĺžka dedičského konania nepredstavovali taký problém, ktorý by mal akýmkoľvek spôsobom zdôvodniť dĺžku napadnutého konania. V tejto súvislosti však ústavný súd konštatuje, že ani faktická zložitosť veci nezabavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami v činnosti súdu vrátane jeho nečinnosti (m. m. I. ÚS 47/96, I. ÚS 173/2017).

III.B Správanie účastníka konania

22. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu, dáva do určitej miery za pravdu argumentácii sťažovateľa (v jeho odvolaní proti rozsudku, pozn.), že ak by súd vyzval právneho predchodcu sťažovateľa na odstránenie väd vzájomného návrhu, resp. na špecifikáciu nároku na náhradu škody už v roku 2004 alebo 2005, vedeli by reagovať rýchlejšie ako

v roku 2015. Bez toho, aby chcel ústavný súd znížiť zodpovednosť okresného súdu za nečinnosť v predmetnom konaní, podotýka, že tento argument možno obrátiť aj proti sťažovateľovi. Totiž sťažovateľ, ako aj jeho právny predchodca boli v napadnutom konaní absolútne nečinní a o priebeh konania (týkajúci sa vzájomného návrhu uplatneného v rámci odporu proti platobného rozkazu) sa vôbec nezaujímal. Ak mal právny predchodca sťažovateľa doklady alebo listiny, ktoré by podporovali ním uplatnený nárok na náhradu škody, nie je dôvod, prečo by ich nemal predložiť súdu bezodkladne v roku 2003 alebo 2004. Taktiež ak sťažovateľ po smrti svojho právneho predchodcu v rámci dedičského konania získal prístup k listinám, ktoré mohli podporovať jeho nárok v napadnutom konaní, nie je dôvod, aby čakal so špecifikáciou náhrady škody na výzvu okresného súdu, a preto ústavný súd konštatuje, že aj správanie sťažovateľa, resp. jeho právneho predchodcu v tomto prípade prispelo negatívnym spôsobom k dĺžke napadnutého konania. Táto okolnosť bude mať následne vplyv na výšku primeraného zadosťučinenia požadovaného sťažovateľom.

III.C Postup okresného súdu v napadnutom konaní

23. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Z už uvedenej chronológie vyplýva, že hoci došlo k vylúčeniu vzájomného návrhu na samostatné konanie už 24. júna 2013, táto skutočnosť bola do súdneho registra zapísaná až 15. júla 2015, teda s nevysvetliteľným dvojročným oneskorením. Z chronológie je tiež zrejmé, že po vrátení veci odvolacím súdom a po doručení jeho rozhodnutia (8. augusta 2017) bol okresný súd takmer dva roky nečinný až do momentu, keď 22. mája 2019 bolo do súdneho spisu doložené osvedčenie o dedičstve po nebohom [REDAKOVANÉ] a nebohej [REDAKOVANÉ] a spis bol predložený zákonnej sudkyňi na termín. Následne bol okresný súd zase vyše roka nečinný až do vydania rozhodnutia 1. decembra 2020, ktorým sa ustálil okruh účastníkov konania. Medzičasom došlo k zmene zákonnej sudkyne (23. júna 2020) a k podaniu ústavnej sťažnosti (5. novembra 2020). Z uvedeného je zrejmé, že v priebehu siedmich rokov od vylúčenia predmetného vzájomného návrhu na samostatné konanie bol okresný súd bezdôvodne nečinný viac ako päť rokov.

24. Takáto dĺžka bezdôvodnej nečinnosti celkom jasne indikuje prietahy, a to aj bez potreby prihliadnutia na nečinnosť okresného súdu týkajúcu sa predmetného vzájomného návrhu v rámci konania vedeného pod sp. zn. 26 Cb 291/2003. Bez toho, aby to bolo relevantné pre posúdenie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd dodáva, že vzhľadom na okolnosti a charakter nečinnosti zdôraznenej v predošlom bode sa nemohol stotožniť ani s tvrdením predsedu okresného súdu, že k prietahom došlo z objektívnych príčin. Minimálne nezmyselné dvojročné omeškanie zápisu vylúčeného konania do súdneho registra indikuje pochybenie konkrétnej zákonnej sudkyne. Ústavný súd zároveň opakuje, že akékoľvek systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov.

25. V napadnutom postupe okresného súdu bolo možné bez akýchkoľvek pochybností identifikovať bezdôvodnú nečinnosť v takom rozsahu, ktorá predstavovala porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

IV.

Záver

IV.A K bodu 1 výrokovvej časti nálezu

26. Na základe skutočností uvedených v predošlej stati ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 132/2015 porušené bolo.

27. K požiadavke predsedu okresného súdu, aby ústavný súd vyslovil objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na okresnom súde, ústavný súd konštatuje, že predmetom jeho rozhodovania o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy je posúdenie možnosti porušenia základných práv a slobôd, resp. práv vyplývajúcich

z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, zo strany konkrétnych orgánov verejnej moci (t. j. v prípade súdnych priet'ahov zo strany konkrétneho súdu), a nie vnútro-inštitucionálne hľadanie zodpovednosti v rámci jednotlivých zložiek verejnej moci. Ústavný súd sa preto zdrží akýchkoľvek deklarácií nad rámec záveru vyjadreného v predošlom bode.

IV.B K bodu 2 výrokovej časti nálezu

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

29. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

30. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov.

IV.C K bodom 3 a 5 výrokovej časti nálezu

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

32. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

33. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadostučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

34. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

35. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 €. Ústavný súd považoval sťažovateľom uplatnenú sumu za neprimeranú, preto mu priznal finančné zadostučinenie iba vo výške 2 000 € (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky primeraného zadostučinenia zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020), ako aj skutočnosť, že k dĺžke konania prispel aj sťažovateľ a jeho právny predchodca. Tvrdenia sťažovateľa, že napadnuté súdne konanie mu spôsobuje neustály stres a beznádej, vyznievajú nepresvedčivo vzhľadom na jeho dlhoročnú nečinnosť v tomto konaní. V prevyšujúcej časti týkajúcej sa finančného zadostučinenia jeho ústavnej sťažnosti teda nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.D K bodu 4 výrokovej časti nálezu

36.1 Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

36.2 Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním právnym zástupcom. Sťažovateľ si uplatnil túto náhradu trov konania za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, ústavná sťažnosť a vyjadrenie z 21. decembra 2020) a k svojej ústavnej sťažnosti pripojil aj kópiu osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty jeho právnej zástupkyne preukazujúcu, že jeho advokátka je platiteľom dane z pridanej hodnoty. Ústavný súd nepovažoval úkon právnej pomoci – vyjadrenie z 21. decembra 2020 – za účelne vynaložený, pretože toto vyjadrenie a ani jeho doplnenie z 8. januára 2021 neobsahovali žiadny nový argument, ktorý by presiahol argumentáciu uvedenú už v jeho ústavnej sťažnosti.

38. Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa náhradu trov konania v sume 450,29 € v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Súčasťou výslednej sumy ja aj daň z pridanej hodnoty vo výške 93,05 €.

39. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

V.

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Libor Duľa
predseda senátu